

Slob

een andere kant; kleinere groepen kunnen aantrekkelijk zijn, maar het lerarentekort is daardoor wel toegenomen. Wij hebben ook twijfels gehad over de effecten van het project op de school. De tegenstelling tussen de onderbouw en de bovenbouw kwam in bepaalde scholen toch weleens op scherp te staan. Dat is het risico van het "waterbedeffect": als je op de ene kant drukt, gaat de andere kant wat omhoog. Ook hebben wij twijfels gehad over de bereikbaarheid van de gestelde doeleinden, die zeer ambitieus waren. De heer Van der Vlies wees er ook al op. In de loop van het traject is de doelstelling toch wel enigszins gewijzigd. Ook de opvattingen daarover zijn wat veranderd. Uit de vragen die deze week nog zijn gesteld naar aanleiding van de voortgangsrapportage, blijkt dat ook de Kamer nog heel wat vragen heeft over deze doelstellingen.

Het gaat mij te ver om alles van dit project een succes te noemen, maar dat laat onverlet dat de extra financiële investering in de formatie van de basisscholen nooit als weggegooid geld kan en mag worden beschouwd.

Dat brengt mij bij het voorstel om de bestedingsverplichting af te schaffen. Toen ik daar voor het eerst over hoorde, via de media, vond ik het wel een heel makkelijk voorstel. Dat had vooral te maken met het feit dat dit met een gesloten beurs zou gaan plaatsvinden. Uiteindelijk bleek het toch wat genuanceerder te liggen. In principe blijft de prioriteit liggen bij de verkleining van de klassen voor jongere kinderen, dus bij de eerste vier groepen. Het lijkt mij van belang om dat vanmorgen nog eens nadrukkelijk aan te geven. De huidige berekeningswijze blijft het uitgangspunt, maar scholen kunnen redenen hebben – het gaat dan vaak om uitzonderingen – om daarvan af te wijken. Wij weten dat vooral bij groep 5 vaak problemen ontstonden. Bij de ook door onze fractie voorgestane autonomievergroting en deregulering, die wij van belang vinden voor de scholen, past het om met een bereikte consensus verder te willen en de scholen de ruimte te geven. Juist bij een onderwerp zoals dit, kan dat heel goed. Het biedt scholen immers de gelegenheid om op basis van de eigen formatieplannen en analyses keuzen te maken die aansluiten bij de

problemen en knelpunten binnen de eigen school, maar ook bij de mogelijkheden van de school. Om een voorbeeld te geven, er zijn soms leerkrachten in de onderbouw die beter met grotere groepen kunnen omgaan, en er zijn leerkrachten die dit minder goed kunnen, die bij wijze van spreken in groep 5 zitten. Een school kan daar zelf keuzes in maken, op basis van een analyse die zij zelf maakt en de mogelijkheden die zij heeft.

Ik heb zelf ook een steekproef gedaan bij in totaal ongeveer vijftig scholen die een beetje afwijkt van de steekproef van mevrouw Hamer. Ik moet zeggen dat die scholen onverdeeld zeer positief waren. Natuurlijk hadden zij graag meer geld gekregen, maar zij zijn blij dat zij de mogelijkheid krijgen om een uitzondering te maken. Dat is ook de praktijk van de afgelopen jaren. Zij zien dit voorstel als een bewijs van vertrouwen van de politiek in hun professionaliteit. Ik denk dat het van belang is om te onderstrepen dat zij op basis van hun eigen professionele kennis en kunde hun keuzes moeten kunnen maken.

Toch moeten wij oppassen dat datgene wat wij hebben opgebouwd in de onderbouw, waarover de cijfers positief zijn, al kan je er vragen bij stellen, in de komende jaren niet wegglijdt. Wij moeten in de gaten houden of de verwachting die de regering uitspreekt, dat de scholen prioriteit blijven geven aan klassenverkleining in de onderbouw, de komende jaren in praktijk wordt gebracht.

Mijn fractie onderstreept dat het van groot belang is om deze ontwikkelingen de komende jaren te blijven volgen. Dat hoeft niet direct door het een groot project te laten blijven, want daarbij moeten allerlei inspanningen worden verricht, maar wij willen wel op de hoogte blijven van de groepsgrootte en van de inzet van formatie in de onderbouw en de bovenbouw.

Als wij het grote project afschaffen, vinden wij het te beperkt om een keer per jaar een rapportage van de inspectie te krijgen. Als wij hierover een keuze maken, volgens de gang van zaken bij een groot project, pleit ik ervoor om twee jaar lang halfjaarlijkse rapportages te krijgen, als een soort overgang bij het afbouwen van dit grote project. Ik hoor graag een reactie van de minister hierop.

Afsluitend, wij zijn positief over dit voorstel. Wij denken dat het de opmaat is naar nog meer voorstellen om de scholen de verantwoordelijkheid te laten waarmaken die zij volgens ons goed kunnen waarmaken.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 12.18 uur tot 13.05 uur geschorst.

Voorzitter: Weisglas

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, te behandelen op donderdag 3 april het begin van de vergadering de verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften (28619, nrs. 69 tot en met 100).

Ook stel ik voor, toe te voegen aan de agenda voor 8, 9 en 10 april:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene bijstandswet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen met betrekking tot scholingsmogelijkheden voor uitkeringsgerechtigden (28193);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000, alsmede van enkele andere wetten teneinde enkele technische verbeteringen aan te brengen (28630);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Kwaliteitswet zorginstellingen en de Wet klachtrecht cliënten zorgsector (28489);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Mediawet (het vervallen van de verspreidingsbeperking voor de programma's van lokale en regionale omroepinstellingen, wijziging van de doorgifteplicht via omroepnetwerken van de programma's van lokale

Voorzitter

omroepinstellingen, alsmede wijziging van bepalingen inzake programmaraden) (28639);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst in verband met de Kaderwet dienstplicht (28990);
- de gezamenlijke behandeling van voorstellen tot wijziging van het Reglement van orde (28633, 28821 en 28822).

Verder stel ik op verzoek van de vaste commissie voor Defensie voor, de behandeling van het rapport van de enquêtecommissie Srebrenica te verplaatsen naar de eerste en tweede week na het meireces; de eerste week het debat met de commissie en de tweede week dat met de regering.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Op verzoek van de LPF-fractie benoem ik in de commissie voor de Rijksuitgaven het lid Van As tot lid in de bestaande vacature en de leden Eerdmans en Hermans tot plv. lid in de bestaande vacatures.

Aan de orde is voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het primair onderwijs in verband met afschaffing van de bestedingsverplichting ten aanzien van de formatie ten behoeve van het onderwijs aan leerlingen van 4 tot en met 7 jaar (28729).**

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Van der Hoeven**: Mijnheer de voorzitter. De leden van de Kamer hebben een groot aantal vragen gesteld over het wetsvoorstel. Met dit voorstel wordt afschaffing van de oormerking van de gelden voor de onderbouw beoogd. Om te beginnen bekijk ik wat in het verleden is gebeurd. Ik constateer dat aan het basisonderwijs een stevige impuls is gegeven. Het totale bedrag voor de groepsverkleining is structureel 636 mln euro. Dat is niet niks. De toevoeging van dit budget aan de formatiebudgetten van de basisscholen is onder het vorige kabinet gebeurd. De scholen hebben de inzet van het extra personeel in de

onderbouw van het basisonderwijs goed opgepakt. De gemiddelde groeps grootte was op 1 oktober 2002 20,9 leerlingen. De verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal personeelsleden in de klas was een paar jaar geleden wezenlijk anders. Door de toegenomen inzet van onderwijsassistenten is de verhouding nogmaals veranderd. Men bekijkt nu niet meer alleen de verhouding tussen leerlingen en leraren, maar ook die tussen leerlingen en personeel in de klas. Dat leidt tot andere cijfers.

De investering heeft een positief effect op het didactisch handelen van leraren. Zij kunnen het onderwijs beter afstemmen op de individuele behoeften van leerlingen. Bovendien is de aantrekkelijkheid van het beroep van leraar toegenomen, zoals blijkt uit de sterke groei van de instroom in de pabo's, zij het dat wij twee jaar geleden een dip hebben kunnen constateren. De instroom bedraagt volgend jaar zo'n 10.000 studenten. Dat is nogal wat. De effecten daarvan zien wij pas over een paar jaar, want opleiden kost tijd. De betekenis van groepsverkleining voor leerprestaties wordt door sommige onderzoekers in twijfel getrokken. Dit leidt tot wetenschappelijke discussies, zoals wij in de krant hebben kunnen lezen. Naar het zich laat aanzien, blijven de wetenschappers verschillende standpunten houden. Het lijkt mij echter niet verstandig om op die discussie in te gaan, want dan zou ik in een van de kampen terechtkomen. Wel hebben wij in de tiende Voortgangsrapportage groeps grootte en kwaliteit gemeld dat medio 2002 een onderzoek van NWO is gestart waarin het effect van groepsverkleining in termen van leerprestaties centraal staat. Met dat onderzoek verwachten wij een antwoord te krijgen op de vraag wat de huidige invulling van groepsverkleining in Nederland betekent voor de leerprestaties van leerlingen. Wij hebben al duidelijke positieve signalen ontvangen over de effecten van de groepsverkleining op de kwaliteit van het onderwijsproces en op de werkdruk van leraren. Ik benadruk, dat de groeps grootteverkleining geen doel op zich is; het gaat om de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs.

In het NWO-onderzoek komen de diverse aspecten van kwaliteit aan bod; zowel de processen als de

leerresultaten. Wat de processen betreft, is vooral van belang in hoeverre leraren rekening houden met verschillen tussen leerlingen. Bij leerresultaten gaat het natuurlijk om de vraag of leerlingen die in kleinere groepen hebben gewerkt, uiteindelijk betere prestaties boeken. De kinderen die de afgelopen jaren hebben geprofiteerd van de groepsverkleining in de onderbouw, zijn pas over een aantal jaren toe aan een eindtoets op de basisschool. Een definitief antwoord op de vraag naar het effect van groepsverkleining op de leerresultaten zal nog een aantal jaren op zich laten wachten, omdat het een aantal jaren duurt voordat de eerste groep leerlingen die hiervan heeft geprofiteerd, in groep acht aankomt. Dat is ook de reden waarom het onderzoek drieëneuhalf jaar duurt; anders is het effect niet meetbaar. De eerste tussenrapportage, die in december 2003 verschijnt, zal vooral meer gegevens opleveren over de feitelijke groeps grootte en over de ratio tussen het aantal leerlingen en het aantal personeelsleden. Daarnaast zal de tussenrapportage een eerste indicatie geven van effecten op de leerresultaten.

Mevrouw Vergeer vroeg of de klassenverkleining in de bovenbouw ook 636 mln zou kosten. Welnu, de bovenbouw bestaat uit vier leerjaren, dus die rekensom is niet moeilijk te maken. In antwoord op haar vraag waarom de regering er niet voor heeft gekozen om dat geld beschikbaar te stellen, verwijs ik naar de keuzes die zijn gemaakt bij de totstandkoming van het regeerakkoord, waarmee wij nog steeds werken, ondanks het feit dat het kabinet demissionair is. Op dit moment vinden onderhandelingen plaats tussen PvdA en CDA. Mevrouw Hamer van de PvdA-fractie heeft terecht gezegd dat zij geen verslag wil doen van de formatiebesprekingen. Voor het antwoord op de vragen van mevrouw Vergeer op dat punt moet ik dus naar de toekomst verwijzen. In antwoord op de vraag wat mijn inzet is, verwijs ik naar het partijprogramma van het CDA. Hoe een en ander zal uitpakken in de onderhandelingen is een onderwerp dat, met alle respect, niet thuis hoort in het debat over het wetsvoorstel dat nu voorligt.

Mevrouw **Vergeer-Mudde** (SP): Zou de minister groeps grootteverkleining